

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 402/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti M., a. s., B., zastúpenej advokátom Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Co 81/2012-279 zo 14. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti M. H., a. s., odmieta pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti M. H., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 81/2012-279 zo 14. februára 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Svidník (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 7 C 2/2011-204 z 23. januára 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou si uplatnil voči odporcom nárok na zaplatenie sumy 6 402,24 € s príslušenstvom z titulu ručiteľského záväzku odporcov na uhradenie dlhu z úverovej zmluvy uzavretej medzi právnym predchodcom sťažovateľa a veriteľmi.

Na odvolanie sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu.

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku stotožnil so závermi okresného súdu, ktoré zhrnul takto:

„Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 1. 1. 2004 bola uzavretá zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere č. 2272244 4 03. a stavebnom úvere č. 2272244 7 02 (ďalej len úverová zmluva) medzi právnym predchodcom žalobcu – Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. (ďalej len PSS, a. s.) ako veriteľom, M. D. ako dlžníkom a M. D. ako spoludlžníkom a odporcami ako ručiteľmi. Na základe úverovej zmluvy poskytla PSS, a. s. dlžníkovi medziúver vo výške 130.000,- Sk a dlžník sa zaviazal do nasparenia 35 % cieľovej sumy vkladať na účet zmluvy o stavebnom sporení pravidelné mesačné vklady minimálne do výšky 520,- Sk, platiť poplatky a zároveň splácať do pridelenia cieľovej sumy zmluvy o stavebnom sporení úroky z mimoriadneho medziúveru 7,79 % p. a. pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 844,- Sk, so splatnosťou splátok prvého každého mesiac a povinnosťou ich uhradenia veriteľovi do 15. dňa v mesiaci. Žalovaní realizovali dňa 1. 12. 2004 písomné ručiteľské vyhlásenie, v zmysle ktorého vzali na seba povinnosť uspokojiť pohľadávku veriteľa, ak ju neuspokojí dlžník.

Ďalej mal tiež za preukázané, že právny predchodca žalobcu listom zo dňa 5. 6. 2006 odstúpil od úverovej zmluvy a zároveň požiadal o vrátenie poskytnutých úverových prostriedkov v 7- dňovej lehote od doručenia odstúpenia od zmluvy. Odstúpenie od zmluvy

bolo dlžníkovi doručené dňa 9. 6. 2006. Oznámenie o odstúpení od zmluvy bolo žalovaným doručené dňa 9. 6. 2006. Od roku 2007 je pohľadávka voči dlžníkovi a spoludlžníkovi neúspešne vymáhaná v exekučnom konaní... Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 1. 11. 2009 uzatvorenej medzi postupcom PSS, a. s. a postupníkom M., a. s. postúpil postupca predmetnú pohľadávku na žalobcu...

Následne zo skutkových zistení dospel k právnemu záveru, že posudzovaný právny vzťah účastníkov konania je od svojho vzniku právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou. Právny predchodca žalobca bol od uzavretia zmluvy dňa 1. 12. 2004 v postavení dodávateľa a dlžník v postavení spotrebiteľa, preto uvedený právny vzťah nie je vyňatý z režimu spotrebiteľského práva, aj keď nejde o spotrebiteľský úver.

Kogentné ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka nedovoľuje účastníkom spotrebiteľskej zmluvy platne dojednať zmluvné podmienky, ktoré by sa odchyľovali od uvedeného zákona v neprospech spotrebiteľa, preto neobstojí argumentácia žalobcu, že dlžníci platne vyhlásili, že predlžujú zákonnú premlčaciu dobu na 10 rokov od doby, keď začne prvý raz plynúť a ručiteľ berie na vedomie, že sa voči nemu právo veriteľa nepremlčí pred premlčaním práva voči dlžníkovi /čl. VIII. bod 4 Úverovej zmluvy/. Táto dohoda účastníkov spotrebiteľskej zmluvy v neprospech spotrebiteľa je pre rozpor s ustanovením § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná.

Dospel tak k záveru, že Žalobca účinne odstúpil od predmetnej úverovej zmluvy dňa 9. 6. 2006, čím bola zmluva od začiatku zrušená a každý z účastníkov bol povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Podľa Občianskeho zákonníka odstúpením bola zmluva zrušená od začiatku /ex tunc/ a momentom odstúpenia zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy a vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva. Odstúpením od zmluvy nastúpil medzi účastníkmi právny režim, bezdôvodného obohatenia. Prihliadol na námietku premlčania uplatnenej pohľadávky, ktorú vzniesol vedľajší účastník na strane žalovaných ako ručiteľov a túto posúdil podľa všeobecného právneho predpisu upravujúceho spotrebiteľské právo, a to Občianskeho zákonníka. Uplatnená pohľadávka bola splatná dňa 9. 6. 2006... Žalobca podal žalobu dňa 28. 10. 2010, teda po uplynutí dvojročnej premlčacej doby. Ručiteľ môže proti veriteľovi uplatniť všetky námietky, ktoré by mal proti veriteľovi dlžník. Vznesenú námietku premlčania považoval súd za odôvodnenú, a žalobu veriteľa, zamietol...“

Podstatná časť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa spočíva v namietaní ústavne rozpornej aplikácie Občianskeho zákonníka a posúdení právneho vzťahu, od ktorého si sťažovateľ odvíjal svoje nároky uplatnené v súdnom konaní ako spotrebiteľský vzťah. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«V predmetnej veci poukazujeme najmä na tú skutočnosť, že právny vzťah medzi účastníkmi sporu pred všeobecnými súdmi vyplýva zo zmluvy o úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ktorá patrí medzi tzv. absolútne obchody. Podľa ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka platného a účinného v čase vzniku tohto právneho vzťahu (01. 12. 2004) „Spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.“ V zmysle citovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka úverové zmluvy ako zmluvy obchodnoprávne medzi zmluvy spotrebiteľské nepatrili. Až novelou Občianskeho zákonníka č. 568/2007 Z. z. účinnou od 01. 01. 2008 sa do Občianskeho zákonníka v súlade so smernicami Európskej únie zakomponovalo znenie súčasné, a to že „spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom“. Avšak v zmysle prechodného ustanovenia § 879i OZ k úpravám účinným od 01. 01. 2008 „Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2008; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 2008 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.“

Ako sme uviedli už v II. časti tejto sťažnosti, predmetný úverový vzťah, ako aj nároky Sťažovateľa uplatnené v konaní pred všeobecnými súdmi, vznikli pred účinnosťou novely Občianskeho zákonníka, účinnej od 01. 01. 2008. Napriek uvedenému a v priamom rozpore s intertemporálnym ustanovením § 879i OZ však všeobecné súdy (tak Okresný súd vo Svidníku ako aj Krajský súd v Prešove) uvedený vzťah ako aj všetky nároky Sťažovateľa posudzovali výlučne podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, dôvodiac, že podľa právnej úpravy účinnej ku dňu vyhlásenia rozhodnutia úverová zmluva je zmluvou spotrebiteľskou podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Máme za to, že uvedený výklad právnych noriem aplikovaný všeobecnými súdmi je v právnom štáte neakceptovateľný, nakoľko hrubým spôsobom narúša princíp právnej istoty, predvídateľnosti práva ako aj princíp legitímneho očakávania!!!...

V priebehu celého súdneho konania Sťažovateľ vo svojich vyjadreniach poukazoval na to, že v súdnej praxi, ako aj v teórii je zastavaný právny názor, že v prípade odstúpenia od obchodnej zmluvy je potrebné premlčanie (tak dĺžku ako aj začiatok plynutia premlčacej doby) posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Tento názor Sťažovateľ podporil uznávanou právnou teóriou... judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... ako aj nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 214/04 z 13. 12. 2005...

Krajský súd v Prešove sa svojim výkladom ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, osobitne ustanovenia § 54 ods. 1 OZ., natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že tým zásadne poprel ich účel a význam...

Podľa § 54 ods. 1 OZ v znení neskorších predpisov „Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.“

Odhladnuc od skutočnosti, že predmetné ustanovenie v čase dojednania a vzniku úverového vzťahu sa na zmluvy o úvere nevzťahovalo a v zmysle intertemporálneho ustanovenia § 879i OZ ho nie je možné na prejednávajúcu vec aplikovať, výklad citovaného ustanovenia Krajským súdom v Prešove sa odchyľuje od jeho znenia tak, že zásadne popiera účel a význam, s ktorým bolo predmetné ustanovenie do právneho poriadku zákonodarcom zakomponované.

Na tomto mieste si dovoľujeme upozorniť, že výklad použitý Krajským súdom v Prešove absolútne, ignoruje skutočnosť, že obsah zmluvy, ako dvojstranného právneho úkonu, je tvorený jednak právami a povinnosťami stanovenými priamo zákonom, ktorý daný zmluvný typ upravuje (v prejednávanej veci nepochybne zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník) a jednak právami a povinnosťami, ktoré si zmluvné strany dojednali nad rámec zákonom stanovených práv a povinností resp. spôsobom odlišným od zákona, ak to zákon v danom prípade dovoľuje.

Pri gramatickom, logickom i systematickom výklade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ je zrejmé, že úmyslom zákonodarcu nebolo podriaďiť celý obsah spotrebiteľskej zmluvy pod režim Občianskeho zákonníka tak, ako to interpretuje Krajský súd v Prešove, ale účelom bolo aby sa len tá časť zmluvy, ktorú si strany dojednali (viď text zákona.. „zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou“), neodchyľovala od tých ustanovení

Občianskeho zákonníka, ktoré zabezpečujú ochranu spotrebiteľa, obsiahnutých v piatej hlave Občianskeho zákonníka!

Nesprávnosť výkladu dotknutého ustanovenia zo strany Krajského súdu v Prešove preukazuje aj dôvodová správa k predmetnému ustanoveniu, v ktorej sa v spojitosti s dotknutým ustanovením uvádza, že „Ustanovenie v ods. 1 v súlade so Smernicou vyjadruje kogentnosť úpravy neprijateľných podmienok s tým, že spotrebiteľských zmluvách nie je možné dojednať také práva alebo povinnosti odchyľne od zákonnej úpravy, ktoré by boli v neprospech spotrebiteľa.“ Z obsahu dôvodovej správy teda bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že zákonodarca chcel novou právnou úpravou limitovať výlučne obsah zmluvy dojednaný zmluvnými stranami a nie obsah zmluvy daný zákonom!

Ak dôvodí Krajský súd v Prešove, že právna úprava premlčania v Občianskom zákonníku je pre spotrebiteľa výhodnejšia, pretože stanovuje kratšiu premlčaciu lehotu oproti právnej úprave obsiahnutej v Obchodnom zákonníku, mohlo by ísť o výhodu iba v prípade, že spotrebiteľ je v postavení dlžníka. Ak by bol v postavení veriteľa (napr. ak by žaloval o vydanie bezdôvodného obohatenia), potom by podľa logiky Krajského súdu v Prešove už kratšia premlčacia lehota výhodou nebola. Výklad ustanovenia § 54 ods. 1 OZ, použitý Krajským súdom v Prešove, ktorý by rozlišoval, či spotrebiteľ je v pozícii nositeľa práva či v pozícii osoby majúcej povinnosť, a podľa toho umožňoval použitie príslušného ustanovenia o premlčaní v občianskom alebo obchodnom kódexe podľa konkrétnej situácie, je z právneho hľadiska, osobitne s ohľadom na zásadu zachovania právnej istoty, absolútne neprijateľný a ústavne nekonformný. Nesprávnosť výkladu Krajského súdu v Prešove sa zreteľne prejavuje aj v prípade dĺžky premlčacej doby v prípade uznania záväzku podľa občianskeho a obchodného zákonníku. Podľa právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, ktorá je podľa názoru Krajského súdu v Prešove „výhodnejšia“, je v zmysle ust. § 110 ods. 1 premlčacia doba desaťročná, pričom podľa právnej úpravy obsiahnutej v ust. 407 ods. 1 Obchodného zákonníka je premlčacia doba štvorročná. V prípade uznania záväzku dlžníkom je teda úprava premlčania, pokiaľ ide o dĺžku premlčacej doby, z hľadiska „výhodnosti“ pre spotrebiteľa úplne opačná.

S poukazom na vyššie uvedené je zrejmé, že odlišne stanovená dĺžka premlčacej doby v občianskom a obchodnom zákonníku je výsledkom rôznych legislatívnych procesov, z ktorých však žiadny nesmeruje k ochrane slabšej strany (spotrebiteľa). Premlčanie pôsobí voči obojstranným rovnako, z komplexnej úpravy premlčania v každom z týchto zákonov

nemožno považovať len niektoré z nich za výhodnejšie pre spotrebiteľa a tieto aplikovať svojvoľne podľa úvahy súdu. Takémuto záveru nemožno prisvedčiť už len preto, že by vnášal do právnych vzťahov zásadnú neistotu a znamenal by práve závažný zásah do jednej zo základných zásad súkromnoprávných vzťah, a to zásady rovnosti účastníkov týchto vzťahov upravenej v ust. § 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Na podporu nášho názoru poukazujeme aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky ako súdu dovolacieho zo dna 24. 07. 2012 pod sp. zn. 32 Cdo 3337/2010, ktorého závery sú použiteľné aj v našich právnych podmienkach...

Ústavně nekonformným výkladom ustanovenia § 54 ods. 1 OZ Krajský súd v Prešove prekračuje rámec účelu a významu predmetného zákonného ustanovenia, ktoré bolo zakotvené do právneho poriadku za účelom ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami. Výklad a aplikácia ustanovenia § 54 ods. 1 OZ, použitý Krajského súdom v Prešov, navyše v jednoznačnom rozpore s intertemporálnym ustanovením § 879i OZ, tak v prejednávanej veci nesmerujú k ochrane spotrebiteľa ako „slabšieho“ účastníka zmluvy, ale sú neskrývaným prostriedkom jednostranného zvýhodnenia spotrebiteľa na úkor veriteľa, ktoré neprijateľným spôsobom prelomuje základnú zásadu rovnosti účastníkov súkromnoprávných vzťahov upravenej v ust. § 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka a narušuje jeden zo základných princípov právneho štátu, a to princíp právnej istoty.

Osobitne si záverom dovoľujeme dať do pozornosti Ústavného súdu SR, že právny predchodca sťažovateľa v právach veriteľa – Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. určite nepatrí do skupiny tzv. nebankových spoločností, ktoré často poskytujú úvery spotrebiteľom pokútnym spôsobom a ktoré pri svojej činnosti v zmluvných vzťahoch so spotrebiteľmi používajú zákonom zakázané neprijateľné podmienky. Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. pri svojej podnikateľskej činnosti vždy postupovala v súlade s platným právnym poriadkom Slovenskej republiky a pri uzatváraní zmlúv s klientmi vždy dodržiavala svoje povinnosti vyplývajúce z platnej právnej úpravy ochrany spotrebiteľa, pri čom pri riešení zmluvných vzťahov napr. v prípade omeškania klienta pristupovala k veci vždy individuálne s ohľadom na konkrétne okolnosti a situáciu klienta. Produkty stavebného sporenia a s tým spojené poskytovanie stavebných úverov, boli svojimi podmienkami (najmä splatnosti, úrokovými podmienkami alebo podmienkami vyžadovaného zabezpečenia a pod.) nastavené výrazne výhodnejšie ako obdobné produkty komerčných bánk a aj z tohto pohľadu možno označiť

prístup právneho predchodcu sťažovateľa v právach veriteľa v rámci svojej podnikateľskej činnosti za výrazne prospotrebitel'ský.

Avšak aj spotrebitelia si musia plniť svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvných vzťahov, do ktorých dobrovoľne vstúpili. Podľa nášho názoru neprípustne retroaktívna aplikácia ustanovenia § 54 ods. 1 OZ a tiež jeho nesprávny, ústavne nekonformný výklad zo strany Krajského súdu v Prešove, v prejednávanej veci porušuje základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu a nemá nič spoločné s ochranou spotrebitela proti neprijateľným podmienkam tak, ako je táto vo svojej podstate chápaná. Naopak jednostranným a ničím nepodloženým zvýhodnením dlžníkov spotrebiteľov, umelo prezentovaným ako „ochrana spotrebitela“, vytvára absolútne nebezpečný precedens, ktorý svojim judikátorným dosahom v podmienkach slovenského súdnictva závažným spôsobom zasahuje do právnej istoty všetkých serióznych bankových veriteľov, ktorí svoju podnikateľskú činnosť realizujú v súlade splatným právnym poriadkom...»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo spoločnosti M., a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. 02. 2013, pod sp. zn. 6Co/81/2012 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. 02. 2013, pod sp. zn. 6Co/81/2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť spoločnosti M., a. s. náhradu trov konania vo výške 548,59 Eur.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorým bol v odvolacom konaní potvrdený rozsudok

okresného súdu, ktoré sú podľa neho arbitrárne, založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnené.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné

a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou či nedostatočne odôvodnený.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu a svoj rozsudok náležite odôvodnil, keď po zhrnutí dôvodov rozhodnutia okresného súdu a dôvodov odvolania sťažovateľa uviedol:

«Prvostupňový súd rozhodol vo výroku správne. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopĺňa.

Žalobca v odvolaní poukázal na to, že vzťah medzi účastníkmi je vzťahom obchodno-právnym, preto sa naň budú primerane vzťahovať ustanovenia Obchodného zákonníka.

Odvolací súd poukazuje predovšetkým na to, že predmetný zmluvný vzťah vznikol 1. 1. 2004 a definíciu spotrebiteľskej zmluvy a spotrebiteľa upravoval zákon č. 534/1992 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Podľa § 2 ods.1 tohto zákona v znení ku dňu vzniku zmluvy „(1) Na účely tohto zákona sa rozumie: a) spotrebiteľom fyzická osoba , ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb, § 23a ods. 1 (1) Typovou zmluvou sa podľa tohto zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje“.

Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že predmetná zmluva je zmluvou typovou a že žalovaný nepoužil predmet plnenia na podnikanie. Rovnako by nemali existovať pochybnosti, že pôvodný veriteľ je podnikateľom a predmet konania sa týka jeho podnikateľskej činnosti. Postúpením pohľadávky sa povaha predmetnej právnej veci ako spotrebiteľskej nezmenila.

S účinnosťou novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 153/2004 Z. z. od 1. 4. 2004 sa posilnila právna ochrana aj na vzťahy spreď účinnosti a teda aj na predmetnú právnu vec.

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa § 879f ods. 3/, 4/ OZ, spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 uzavreté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa musia dať do súladu s ustanoveniami § 53 a 54 tohto zákona a spotrebiteľské zmluvy o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch aj s ustanovením § 55 ods. 1, ak ide o náležitosti zmluvy, a s ustanovením § 57 tohto zákona do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré nie sú dané do súladu s ustanoveniami § 53, 54 a 57 tohto zákona podľa odseku 3, sú neplatné po uplynutí troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Spotrebiteľ má právo odstúpiť od spotrebiteľskej zmluvy o právo užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch, ktorá nie je podľa odseku 3 daná do súladu s ustanovením § 55 ods. 1 tohto zákona, ak ide o náležitosti zmluvy, a to do troch mesiacov po uplynutí lehoty podľa odseku 3.

Niet žiadneho dôvodu, aby na predmetnú právnu vec spotrebiteľskej povahy nemala dopadať právna ochrana vyplývajúca z ust. § 54 OZ. Odvolací súd považuje spotrebiteľské zmluvy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom (B2C, biznismen to consumer) a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskorávne vzťahy.

Žalobca v odvolaní poukazuje na ustanovenie § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka, z ktorého odvodzuje použitie ustanovení o premlčaní nie podľa občianskeho práva ale podľa obchodného práva.

Odvolací súd nijako nepopiera argumenty, že úver je absolútnym obchodom a že na úver dopadá tretia časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov

úverovej zmluvy. Predmetná vec je však o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákon č. 634/1992 Z. z. a ustanoveniami Občianskeho zákonníka). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu. Teda ide o typicky občianskoprávny vzťah. Úverovanie spotrebiteľov patrí medzi najfrekvencovanejšie občianskoprávne vzťahy.

Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať právnú úpravu o občianskych právach a nie podnikateľské právo (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/09, rozsudok OS Banská Bystrica vo veci 61 Cb 221/09). S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z. z. (1. 1. 2004) došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva. Nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ustanovením § 54 ods. 1 „spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“. Použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva a nie občianskeho práva na spotrebiteľský právny vzťah vrátane premlčania predstavuje takého zhoršenie postavenia spotrebiteľa.

O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, odvolací súd nepochyboval a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnú formu, ak ju uzatvára dodávateľ sa spotrebiteľom (predtým porov. § 23a zákona č. 634/1992 Z. z., ktorý za spotrebiteľskú zmluvu neskôr označil explicitne aj zmluvu podľa Obchodného zákonníka (... „za spotrebiteľskú zmluvu sa považuje zmluva podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a...“).

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy, dvojaká právna úprava zmluvných pokút a pod). Aplikačná prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1. 1. 1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na plynutie času a jeho dôsledky vrátane premlčania v typickej občianskoprávnej veci má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre spotrebiteľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09, rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 26/12). V bežných medziľudských vzťahoch použitie podnikateľského práva na spotrebiteľský vzťah môže s nepochopením a v rozpore

s princípom právnej istoty a dôvery v objektívne právo narážať na predstavy spotrebiteľov, že na nich dopadá občianske právo a nie Obchodný zákonník.

Odvolací súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nedopadá právna úprava občianskeho práva ale obchodného práva. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca uplatnil právo premlčané, odvolací súd v zmysle zásady hospodárnosti občianskeho súdneho konania nepristúpil k súdnej kontrole zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Odvolací súd sa teda nestotožňuje s odvolateľom, že ochrana spotrebiteľov vo svetle § 54 ods. 1 OZ prichádza do úvahy až od 1. 1. 2008 v súvislosti s novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 563/2007 Z. z. Aj na predchodcu žalobcu dopadalo ustanovenie § 879f ods. 3, 4 OZ a všetci dodávatelia mali rovnakú trojmesačnú dobu na zosúladenie zmluvných podmienok s § 54 ods. 1 OZ. To platí aj na neprijateľnú klauzulu o predĺžení premlčania na desať rokov, ktorá podľa odvolacieho súdu úplne jasne spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (porov. rozsudok OS Nové mesto nad Váhom vo veci 10C/47/2010). Takáto klauzula je absolútne neplatná (§ 53ods. 1 v spojení s § 779f/ ods. 3, 4 OZ, porov. 5MCdo 20/2009).

Odvolací súd pripomína judikatúru súdneho dvora, podľa ktorej je spotrebiteľ pri uzatváraní zmluvy v nevýhodnejšom postavení tak z dôvodu sťaženej vyjednávacej pozície ako ako aj z dôvodu informovanosti (C-240/98 až C-244/98 Océano grupo editoriale, C. Mostaza Claro, C-76/10 POHOTOVOSTĚ a iné). Odvolaciemu súdu je známa judikatúra, na ktorú poukazuje odvolateľ a rovnako literatúra prof. Olgy Ovečkovej pôsobiacej predovšetkým v oblasti obchodného práva, no zároveň prichodí poznamenať, že sa v tejto literatúre takmer žiadnym spôsobom autor nevyrovnáva s pomerne novým zákonným ustanovením § 54 ods. 1 OZ. Vo vzťahu k českej judikatúre odvolací súd pre zmenu pripomína odlišnú českú právnu úpravu. Niet dôvod nechrániť dobromyselnosť spotrebiteľov vychádzajúcu z dôvery v objektívne občianske právo a prehnane chrániť dodávateľa, ktorý sám zmluvu koncipoval, resp. postupníka jeho pohľadávky a odsúval uplatnenie práva na súde.

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym

spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27),

Odvolací súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 ÚZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13 /EHS (čl. 8 smernice).

Žalobca v odvolaní odkazuje na literatúru, podľa ktorej vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy, sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje a ako už uviedol, postavenie spotrebiteľa nie je prípustné zhoršiť oproti právnej úprave v Občianskom zákonníku a vrátane zabezpečenia úveru, ktorý odvolací súd nespochybňuje, že je absolútnym obchodom. V rámci kolízie dvoch noriem na ten istý inštitút sa však použije občianskoprávna úprava. Iná vec by bola, ak by išlo o úver medzi dvomi nepodnikateľmi (C2C), alebo dvoma podnikateľmi (B2B), resp. ak by nešlo o spotrebiteľskú zmluvu. Treba pripomenúť, že ide o formulárovú zmluvu, ktorej predformulované zmluvné podmienky spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť.

Ak dodávateľ predformuluje v spotrebiteľskej zmluve klauzuly, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 54 ods. 1 OZ resp. ich nedá do súladu s § 54 ods. 1 OZ v zmysle § 879f ods. 3, 4 OZ, tak sa dostáva do rozporu so zákonom a takéto klauzuly sú neplatné (§ 39 OZ). O takýto rozpor ide aj vtedy, ak by sa postavenie spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy použitím inštitútu práva podľa Obchodného zákonníka s odkazom na § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka zhoršilo napriek tomu, že Občiansky zákonník upravuje pre spotrebiteľa rovnaký inštitút priaznivejšie.»

Ústavný súd konštatuje, že aj podľa neho sa okresný súd veľmi podrobne a dôsledne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre posúdenie sťažovateľom uplatnených nárokov vrátane skutočností, ktoré tvorili podstatnú časť odvolacích dôvodov sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu aj podstatnú časť dôvodov jeho sťažnosti.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu a je naplnený dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013